

Sali Runi

ČAK I AKO ME POBEDITE

Poznavala sam većinu ostalih putnika, i časkali smo na engleskom dok smo čekali policiju, smejući se na pomalo sluđen način koji prati zastrašujuće događaje. Bio je kraj decembra, tek nekoliko dana nakon Božića, i došli smo u Indiju na Svetsko univerzitetsko debatno prvenstvo. Autobuski prevoz su obezbedili organizatori takmičenja, i on bi nas direktno odveo od aerodroma do hotela gde bismo besplatno odsedali za vreme turnira. Nezgoda je dovela do neočekivanog prekida u ovom rasporedu.

Ovo nije bio prvi put da sam putovala u inostranstvo zbog takmičenja u debati. Zнала sam koliko je drugačiji osećaj u odnosu na obično putovanje. Tesna, prozirna opna razdvajala je takmičare od njihovog okruženja – dokle god ste bili u nekom mestu samo da biste debatovali, mogli ste očekivati isključivo one iste povlašćene studente koji govore engleski, a koje ste videli na prethodnom putovanju. Takođe ste mogli očekivati besprekoran smeštaj i relativno brz vaj-faj. U Manili, dve godine pre toga, naši klimatizovani autobusi sprovedeni su u pratnji policije pored kućeraka kraj puta, delom sačinjenih od kartonskih oglasa. Niko nije propustio da primeti ovu činjenicu, ali šta je imalo da se kaže o tome?

Vozač autobusa u Indiji nije znao engleski, ili je oklevao da govori na engleskom, što je razumljivo. Čenaj nije bogat grad, i on nije vozio bus pun studenata što žvaću žvake na putu ka luksuznom hotelu u četiri ujutru zarad svog zdravlja. Putnici, od kojih su neki bili američki studenti prava, žalili su se bez zadržke iako vozač ništa nije uradio namereno. Diskutovalo se o zakonskim obavezama organizatora takmičenja. Pomenuti su formalni postupci za naknadu štete. Iako me je bilo pomalo sramota ovako izveštačenog ponašanja, nisam ništa preduzela. Svi smo se osećali napeto, ne zato što je sam udes bio toliko loš, već zato što nešto što smo podrazumevali da je stabilno više nije bilo tako; malo zaštitno opno je puklo. Imali smo osećaj da ovo nije ono na šta smo pristali.

Nakon što je vozač razgovarao sa policijom, došao je novi bus. Dotad se već promolila sunčeva svetlost, iako je to bila maglovita, gradska svetlost, kao da je prodirala kroz mleko. Vozač nam je pomogao da premestimo prtljag, ali nam se nije pridružio u novom autobusu; ostavili smo ga iza sebe sa slupanim vozilom i dva saobraćajna policajca. Zнала sam da nam je ugrozio život kad je zaspao za volanom, ali opet sam naslućivala da je on verovatno najdopadljivija osoba tamo.

Kada sam imala dvadeset dve godine, bila sam najbolja debaterka na evropskom kontinentu. Posle toga sam prestala da se takmičim do daljnjeg. U Čenaju sam radila samo kao volonterka u zamenu za troškove letova i smeštaja. Nisam zaista želela da prisustvujem, ali sam uhvatila sebe kako ponavljam fraze poput „to je besplatno putovanje za Indiju” dok nisam naposljetku prihvatila ponudu. Kad smo stigli u hotel tog dana, otišla sam pravo u svoju sobu i zaspala. Probudila sam se nekoliko sati kasnije, a svi časovnici su mi još bili namešteni na vreme u Irskoj. Prošlo je deset uveče u Čenaju. Sišla sam do predvorja sama, zatim prošla ogromno božićno drvo i izašla na zadnji ulaz na bazen. Ni-

kog drugog nije bilo napolju, i jedino svetlo je dopiralo iz vode, blesak plavog hlora. Bazen je bio okružen drvećem. Sedela sam na popločanoj ivici s nogama u vodi neko vreme. Mogla sam da vidim kako ljudi, u hotelskim sobama iznad moje, otvaraju prozore, pale i gase svetla, ali nisam mogla da im čujem glasove. Nisam čula ništa. Na kraju sam se sama vratila unutra.

2

Debateri na koledžu su samo studenti odeveni u neskladnu svečanu odeću, i veći na njih nije čak ni toliko dobra u debatovanju. Ali, najvažnije, neki od njih pomalo i jesu. Kada sam tek počela da prisustvujem debatama na koledžu bila sam tinejdžerka bez skoro ijednog prijatelja, koja se odselila daleko od kuće po prvi put; iz mog ugla, činilo se da najtalentovaniji govornici poseduju neku suptilnu moć i vladanje nad drugima koje je bezmalo glamurno. Počela sam da gledam debate svake nedelje, jednostavno sam sedela u publici, uglavnom sama. Proučavala sam opaske i gestove govornika, i pokušavala da ih oponašam u svakodnevnom razgovoru. Čak sam negovala intenzivnu romantičnu opsesiju prema šašavim hipotetičkim pretpostavkama u kontraargumentaciji.

Društvima na koledžu uvek trebaju novi članovi, te nije bilo teško ušunjati se u ovo okruženje. Ubrzo sam sticala prijatelje među članovima komisije, ostajala dokasno posle debata i laskavo se smejala na svačije šale. Ova vrsta društvene sredine se razlikovala od svega što sam dotad iskusila. Jedan od razloga jeste taj što je struktura bila veoma jasna. Popularnost nije bila neki tajnoviti sklad ličnih privrženosti u okviru društvenog kodeksa koji nisam razumela – suštinski je bila isto što i uspeh. Uspešni ljudi bili su popularni. Znali ste na čije šale da se smežete, zato što su to ljudi koji su držali najbolje govore i pričali najpametnije stvari. Ova transparentnost mi se činila nekako ohrabrujućom. Dodela poena u debati bila je nešto jasno i precizno, i njen uticaj na raspodelu društvenog kapitala se takođe činio jasnim i preciznim. Što sam više posmatrala strukturu javnih debata, sve sam više razmišljala: „Mogu ja ovo. Mogu i ja da budem uspešna i popularna.”

Takmičenja u debati se održavaju vikendima tokom akademske godine. Kako biste debatovali u takmičenjima, treba vam partner – prema britanskom parlamentarnom stilu, vrsti debatovanja koja je uobičajena na evropskim i svetskim šampionatima, neophodni su timovi sa po dva člana. Veći irski turniri ugošćavaju šezdeset do sedamdeset takvih timova, kao i sudije, tokom pet grupnih rundi, gde svi timovi učestvuju, nakon čega slede polufinala i finale. Postoji opsežan specijalizovani rečnik kojim se opisuju ove relativno uobičajene pojave. Rang-liste timova i pojedinačnih govornika, na primer, zovu se *tabovi*. Kada se objavi *tab* na kraju takmičenja, bilo u formi zaheftanih papirnih primeraka ili onlajn, svi traže svoje ime, pa ime svog partnera, a onda imena ljudi koje naročito vole ili preziru. Ne treba mnogo vremena da se to nauči.

U početku su mi ova takmičenja bila neizdrživo uzbuđljiva. Patila sam od tako ozbiljne treme da nisam mogla da jedem dok se debata ne završi. Takođe sam gubila u većini debata u kojima sam učestvovala. U to vreme, bila sam srećna što samo sedim u publici

tokom finala i aplaudiram u pravim trenucima. Nipodaštavala sam sopstvene sposobnosti i pokazivala optimizam kad izgubim. Sudije su mi rekle da imam potencijal da napredujem i očigledno sam procenila da je ova mogućnost vredna konstantnog prećutnog ponižavanja koje donosi gubljenje. Teško je zamisliti da se vratim u to stanje uma sada. Ne mislim da ću ikad više tako žarko želeći nešto toliko beznačajno.

Imala sam devetnaest godina kad sam počela da debatujem na takmičenjima i moglo bi se reći da je većina stvari koje sam radila u devetnaestoj bila motivisana očajničkom željom da se svidim drugima. Ne samo da sam bila voljna da izgubim u debatama već sam bila voljna da odam sve svoje tajne, pozajmim novac drugima preko svojih mogućnosti, i budem sa bilo kim ko pokaže interesovanje za mene, koliko god bio dosadan ili agresivan. Imala sam nisko samopouzdanje i tendenciju da obožavam idole, i bila sam izuzetno odlučna. Ovo je verovatno bila savršena kombinacija sklonosti za početničkog debatera. Ipak, dok sam ja to shvatila, više nisam bila početnički debater.

3

Univerzitetsko debatovanje na takmičarskom nivou iziskuje od svojih učesnika naročit spoj ličnih karakteristika. Morate uživati u pričanju naglas pred ljudima. Morate imati afinitet prema ritualizovanim, apstraktnim međusobnim podbadanjima. Morate biti voljni da trpite fizičke i mentalne nelagode – neprospavane vikende, lošu hranu ili nedostatak hrane, i beskonačne grupne razgovore o tome koliko se umorno i bolesno svi osećaju. I morate naučiti da gubite.

Hiljade studenata, verovatno desetine hiljada širom sveta, priključuju se debatovanju na svojim koledžima svake godine; ali malobrojni istraju, te je na najvišim nivoima prilično mala zajednica. Na velikim međunarodnim turnirima svi najostvareniji govornici i sudije se međusobno poznaju, dok se drugi ljudi skupljaju oko njih u skladu sa visinom statusa. Debatovanje je, na svakom nivou, hijerarhijski ustrojena aktivnost. Što ste uspešniji, više će ljudi stajati okolo i slušati vas dok pričate koliko se umorno i bolesno osećate.

Finansiranje debatovanja na koledžu je pomalo tajanstveno. Studentska društva naplaćuju članarine i prikupljaju sredstva od sponzora i svojih univerziteta kako bi pokrila troškove prijave za takmičenja. Velika takmičenja takođe finansiraju korporativni sponzori i univerzitet domaćin. Troškovi puta su često većinski ili potpuno pokriveni. Obroci različitog kvaliteta pojavljuju se na tanjirima. Alkohorna pića nestaju sa belih stolnjaka. Učesnici zato troše malo ili nimalo novca tokom takmičenja.

Kada učvrste svoj položaj na takmičarskom polju, najuspešniji debateri neretko dobijaju novčane ponude da sude na takmičenjima u drugim zemljama. Ponekad dobijete sobu za goste u stanu u potkrovlju kod drugog debatera, ponekad dvokrevetnu sobu u hotelu. Ako ste mudri, pitaćete organizatore da vam zakažu letove unapred. Skoro uvek letite sami i ubrzo vam pređe u naviku da pitate strance da vam smeste prtljag u pregradu iznad sedišta. Svaka osoba na takmičenju će vam znati ime; neki će čak želeći da po-

razgovaraju s vama. U nekom trenutku odbijate više besplatnih putovanja nego što ih prihvatate.

Nema svrhe pridruživati se debatnom klubu ciljajući na ovu premiju. Većina debatera nikad neće biti pozvana na plaćena vikend-putovanja do Pariza ili Berlina. Nakon evidentiranja godinu ili dve dosadnih, nezahvalnih učešća na lokalnim takmičenjima, većina ljudi digne ruke. Samo zadržta nekolicina nastavi dalje, polako se penjući na rang-listi, pokušavajući da spava tokom letova u četiri ujutru, zaostajući za rokovima akademskih obaveza. Samo šačica ljudi, uglavnom izrazito privilegovanog porekla, uspe od početka. Ali za većinu, kosmopolitsko, nomadsko postojanje debatera koji je ujedno mala slavna ličnost jeste nedostižno. Verovatno ih postoji samo nekoliko stotina na svetu.

4

Dobijete svoju temu i poziciju, vaš partner i vi odete i sednete u hodnik da razgovarate o merama štednje ili Ratu u Iraku petnaest minuta, i potom kreće debata. Postoje četiri tima sa po dva učesnika – dve vlade i dve opozicije. Ne birate gde ćete završiti. Govornik iz prve vlade iznosi tvrdnju, potom neko iz opozicije odgovara. Zatim je ponovo red na vladu, i tako dalje. Morate biti jasni u nastojanjima da nadjačate timove koji argumentuju za drugu stranu, ali diskretni u podrivanju drugog tima koji argumentuje za vašu stranu. Nije dozvoljeno suprotstaviti im se otvoreno. Umesto toga, morate naglasiti u svakoj prilici da su vaši argumenti važniji.

Za mene je deo sa držanjem govora bio lak, poput naročito brzog kucanja bez napora – zamislite reči, reči se pojave na ekranu, bez prave svesti o međuprocesu. Zamislite koncepte, a onda se koncepti sami izraze. Čujete sebe kako sastavljate sintaksički složene rečenice, jednu za drugom, ali nemate nužno osećaj da ste vi oni koji ih sastavljaju.

Postoje brojna različita imena za ovo stanje udubljenosti. Psiholog Mihalj Čiksentmihajli bi ga nazvao „tok” – ona vrsta fokusa koja je toliko čista da sve smetnje, čak i sam ego, nestanu. Brzi Edi Felson, igrač bilijara i protagonista u filmu *Hazarder*, takođe govori o tome. „Ne moraš da gledaš, prosto znaš”, kaže on. „Praviš poteze kakve niko pre tebe nije pravio. I igraš igru onako kako je niko pre tebe nije igrao”. Kada uhvatite taj savršeni ritam dok govorite, povezujete koncept sa odgovorom, pronalazite primere niotkuda, osećate se isto onako kako zamišljam da se i majstor u bilijaru sigurno oseća. Složene stvari postanu proste.

Tokom prvih nekoliko sezona debatovanja, reč koju sam najčešće slušala od svojih sudija bila je „strastvena”; još jedna reč koju sam čula bila je „žustra”. Ovo nisu bile uvrede – činilo se da sudije zaista cene moju strastvenost i žustrinu. Ali nisam želela da debatujem da bih pokazala strast – htela sam da budem suzdržana i trezvena kao govornici kojima sam se najviše divila. Ništa me nije pripremilo na ovaj susret sa sopstvenim žarom. Dat mi je vrlo konkretan zadatak smišljanja nekih argumenata i potom njihovog predstavljanja raznim grupama ljudi. Kakva sam onda to vatrena osoba odjednom postala?

Možda je ova vrsta performansa – pretvaranje, vikend za vikendom, da sam strastvena na kojoj god se strani debate našla – imala neku podsvesnu svrhu. Na kraju krajeva, debatovanje je takmičarskog duha, a takmičenje zahteva neku vrstu agresije. Možda sam pretvaranjem da sam uverena u nešto naučila kako da kontrolišem i usmerim tu agresiju, da sakrijem svoju ambiciju iza zabrinutosti. Ili sam možda znala da, ako se kod muškaraca suzdržanost tumači kao tajnovitost, kod žena se tumači kao hladnoća. Ako ste devojčica, sudije ne žele samo da znaju da ste pametne; žele da znaju da vam je stalo. Možda sam bila bolji strateg nego što sam bila svesna.

Debatovanje na takmičenjima uzima ključna svojstva rasprave i pretvara ih u igru. Za potrebe ove igre, aspekti emocije i povezanosti su suvišni, i na kraju se proglašavaju pobednici. Svi prećutno razumeju da to nije prava rasprava. Zamislite da su svi konflikti ovakvi – ne morate da se uzrujate ili naljutite, svi će vas slušati čak i kad to ne žele, i na kraju diskusije fini gospodin s britanskim naglaskom vam kaže da je igra gotova i da ste pobedili. Mislim da je, na neki način, ovaj privid nepovredivosti i potpune kontrole bio razlog zbog kojeg sam se uvek vraćala, vikend za vikendom. Sva zadovoljstva koja pruža konflikt bez otkrivanja mojih pravih namera.

Na kraju prve godine debatovanja učestvovala sam u takmičenju na Univerzitetu grada Dablina. Moj partner bila je izuzetno ostvarena debaterka Niv, koja je na mene gledala kao na neku učenicu i govorila mi šta da kažem u rundi na temu Međunarodnog krivičnog suda. Dobila sam nagradu za najboljeg govornika-početnika te večeri, prva stvar koju sam ikad osvojila u debatovanju – velika, blistava, zelena flaša apsinta. Niv i ja smo takođe podelile skromnu novčanu nagradu za najbolji tim. Kasnije te noći sam stajala napolju u jeku nečije kućne žurke, zajedno sa drugim početnicima, i pili smo iz boce, jedni za drugima, dok mi se nije pomutio vid i sve postalo zanimljivo. Zatim smo uhvatili taksi nazad u pravcu grada, koji sam ja platila. Nikad se nisam osećala toliko popularno ili bogato u životu.

5

Kako biste učestvovali na međunarodnom takmičenju, poput evropskog ili svetskog šampionata, često morate prvo da prođete selekciju. Broj timova koji može da učestvuje je ograničen, a kada se uzme u obzir prestiž događaja i besplatno putovanje, potražnja obično premaši ponudu. Neka debatna društva raspoređuju ova timska mesta na osnovu prethodno ostvarenog rezultata, a neka drže posebne probe čitav dan ili vikend, rangirajući i spajajući najbolje takmičare koji učestvuju. Kada obezbedite sebi mesto, očekuje se da to shvatite ozbiljno. Vaše debatno društvo možda unajmi trenera, ili bar sastavi raspored treninga; sasvim sigurno će očekivati da držite vežbe i letite u druge zemlje na takmičenja gde biste se pripremili. Na kraju krajeva, oni su ti koji plaćaju, i njihov međunarodni ugled je takođe na kocki.

Period pripreme pred veliko takmičenje je iscrpljujuć. Uvek uzimate najjeftinije, najkasnije (ili najranije) letove u sumorne univerzitetske gradove. Provodite neizmerno mnogo vremena promrzli i umorni sa ljudima koji vam nisu prijatelji od bilo kakvog zna-

čaja. U međuvremenu, vaš običan život se nastavlja, kao da protiče drugom brzinom. Propuštate razna rođendanska slavlja i rokove. Teško je čak i za najstrastvenijeg početnika da održi svoj entuzijazam u ovom periodu; meni je bilo nemoguće. Taj sedmominitni raspon blage euforije tokom kojeg zapravo održim govor, s vremenom se sve manje činio oazom u pustinji duhovne malaksalosti i hrane poslužene u plastičnom omotu.

Takođe je teško ostati impresioniran. Kad sam počela da učestvujem na velikim šampionatima, govornici koji su mi se činili toliko moćnim su diplomirali i ostavili debatovanje iza sebe, ili su ostali dovoljno dugo da postanu osrednji. Mašinerija koja pokreće uticajne govore nije zauvek misteriozna – ako je posmatrate dovoljno dugo uočićete pokretne delove. Što sam napornije vežbala, to je teže postajalo da ponovo doživim taj osećaj glamura koji me je motivisao na početku. Gde bih nekad, sedeći u publici, grunula u aplauz, sada sam razmišljala: „Ovo se čini kao prekomerna generalizacija.” Ili: „Da li toliko muškaraca mora da koristi silovanje kao metaforu za nešto drugo?”

Kad sam počela, ništa nisam znala o spoljnom svetu. Nisam znala kad je izbio Rat u Avganistanu, ni šta je Patriotski zakon, ni gde se tačno odvijalo Arapsko proleće. Na samom početku prihvatala sam poraz u debatama na te teme s osmehom; nakon toga, pravila sam neke pogubne pokušaje da prođem uz pomoć glume; na kraju sam samo počela da čitam vesti.

Kada sam imala dvadeset jednu godinu, Evropski šampionat je održan u Beogradu. Bio je avgust i temperature su dostigle četrdeset stepeni u gradu. Debatovali smo u učionicama, često bez klimatizacije – organizatori su nam davali besplatne flašice vode između rundi dok smo raspravljali o glasinama da se neko onesvestio usred govora. Moj partner Adam i ja smo stigli do četvrtfinala, gde se tema ticala secesije Republike Srpske od Bosne i Hercegovine. Nisam znala skoro ništa o Bosni, ali Adam je doneo neke ručno pisane beleške koje smo prelazili tokom vremena za pripremu. Ove nokaut runde se održavaju u salama ili auditorijumima umesto u učionicama, i privlače publiku koju čine eliminisani govornici, besposlene sudije i slobodni volonteri s univerziteta domaćina. Kao posledica toga, značajan deo publike tog dana bili su srpski debateri. Možda su sedeli tamo, zgroženi i uvređeni našim neznanjem, ili staloženim samopouzdanjem s kojim smo izmišljali istoriju njihovog regiona. Ono što je verovatnije jeste da su prosto navikli na to. Nije nam bila namera da uvredimo bilo koga. Bez poteškoća smo ušli u polufinale te godine.

Evropski i Svetski debatni šampionat se održavaju na engleskom, i bez obzira na to što postoje posebne kategorije u kojima su prepoznati govornici što im je engleski drugi jezik, anglofone zemlje dominiraju u glavnom takmičenju. Na prvi pogled se ovo pravilo čini proizvoljnim – debate se moraju održavati na nekom zajedničkom jeziku ili se ne mogu ni održavati, a debatovanje o Francuskoj ili Nemačkoj na engleskom mi nikad nije predstavljalo problem. Međutim, sada me je odrastanje na engleskom jeziku dovelo do vrha sale za predavanja u Beogradu, gde sam izmišljala istoriju razarajućeg i dugotrajnog konflikta dok su se studentski volonteri pripremali da mi dodaju besplatne flašice vode. Ovo nije bio prvi put da sam debatovala o važnom pitanju s kojim nisam bila upo-

znata. Zнала sam da je debatovanje samo igra. Ali igrati tu igru, na ovakvom mestu, bilo je drugačije.

Najambiciozniji debateri odvoje vreme da upiju informacije o seksualnom nasilju, rasnom profilisanju, policijskoj brutalnosti – problemima koje mnogi od njih nikad neće iskusiti iz prve ruke. Ja sam radila istu stvar. Da li me je to učinilo saosećajnijom i samosvesnijom? Ili je samo nastavilo da potvrđuje ideju da bih mogla da govorim u čije god ime hoću ako budem dovoljno pametna i takmičarski nastrojena?

U takmičarskom debatovanju, očekivano, preovlađuju muškarci. Oko dve trećine učesnika na međunarodnim takmičenjima su muškarci, i muški timovi su osvajali poslednja četiri Evropska šampionata. Zvanični forumi i sastanci o statusu žena u debatovanju se održavaju često i otežu do beskonačnosti kako bi se problem seksizma identifikovao, ali ne i rešio, i potom ponovo identifikovao nakon što ga prvi put nismo rešili. Sudije nastavljaju da savetuju govornice o tonu glasa, tempu govora i odsustvu ili prisustvu „strasti” u njihovoj izvedbi; govornike obično savetuju samo o njihovim argumentima. U eseju „Sorties” Elen Siksu piše: „Za ženu je govor – sam čin otvaranja usta – u javnosti nešto nepromišljeno, nekakav prestup.” U svetu prezasićenom zvucima muškog autoriteta, uvek ima nečeg „nedovoljnog” u ženskom glasu u javnosti. Čak sam i ja to čula u svom.

Suočena sa svojim neznatnim uspesima, najviše sam osećala stid. Htela sam da me drugi smatraju dostojnom, ali nisam htela reći da sam dostojna. Zbog toga sam se kolebala između čudnog samoproglašenog pravdoljublja i varljive vrste samoponižavanja. Na kraju sam postala bolja u skretanju pažnje sa sebe. Uvek je postojao neki muškarac, negde, kome su se mogle pripisati moje zasluge – ako ne moj partner, onda moj trener, ako ne moj trener, onda neko od mojih prethodnih partnera. Tako sam naučila da im se zahvalim. A zatim osmehnem.

Nakon Beograda sam se povukla iz takmičenja na neko vreme. Zapravo mi je bilo dosadno i zamarajuće, ali se ovo osećanje ispoljavalo kao sumnjičavost i ogorčenost. Nije mi više bilo zabavno da smišljam načine na koje kapitalizam pomaže siromašnima, ili stvari koje diskriminirani ljudi treba da preduzmu u vezi sa svojom diskriminacijom. U stvari, bilo mi je deprimirajuće i nemoralno na neki neodređen način. Ipak, većina mojih prijatelja bili su debateri, i na društvenim okupljanjima bi se razgovor uvek vraćao na isti spisak imena – ko je osvojio koja takmičenja, ko će biti parovi na narednom Evropskom šampionatu. I još uvek sam razmišljala: „Mogu ja to. To bih mogla biti ja.”

6

U 2013. godini, Evropski šampionat se održavao u Mančesteru. Moj partner te godine bio je prerano sazreli brucioš Majkl, za kojeg niko u međunarodnim krugovima nije čuo. Naše partnerstvo bilo je, gledajući unazad s toplinom, gotovo besprekorno. Kada smo se pripremali za debate, činilo se da postojimo u sopstvenoj, privatnoj vremenskoj zoni, gde sve što ikad možemo reći ili pomisliti razmenimo bez greške, do te mere da je čak i nas zabavljalo. Završili smo takmičenje sa rekordnim brojem poena, što se takođe

u to vreme činilo zabavnim. Na rang-listi pojedinačnih govornika, on je zauzeo drugo mesto, a ja prvo.

„Bilo šta može biti izvanredno”, kaže Brzi Edi. „Baš me briga, i zidanje može biti izvanredno.” Ipak, ne zida se s namerom da se sakupi rekordan broj poena, a sigurno se ne zida ni da bi se stekla neka lažna slava. Kako bi tok reči bio autentičan, mora da služi samom sebi. Ego mora da nestane. Ovo nije toliko teško kada se udubite u sam zadatak; ali kada zadatak privedete kraju, preostane vam samo spisak ostvarenja. Zato možda na neko vreme poverujete da ima nečeg izvanrednog u vezi sa tim.

Nisam se naročito dobro nosila s tolikim odobravanjem. Prihvaćena sam na master program oko kojeg nisam bila sigurna, a koji je počinjao mesec dana nakon završetka Evropskog šampionata. Odustala sam od nadmetanja, ali sam prihvatila skoro svaki poziv da sudim i provodila vikende dajući detaljne povratne informacije ljudima koje nikad više nisam videla, dok su rokovi za dostavu eseja klizili pored mene. U novembru sam se ispisala sa studija. Počela sam da radim honorarno kao debatni trener i govorila sam sebi da ću iskoristiti slobodno vreme da učim nove jezike ili muzičke instrumente. Predvidivo, nisam koristila vreme ni za jednu od tih stvari. Na kraju godine sam prihvatila da volontiram u Čenaju. Novu godinu sam dočekala uz belo vino u luksuznom hotelu, okružena ljudima koji su čuli za mene. Pojedini su verovatno videli snimke mojih govora na Jutjubu. Kao što ste možda naslutili, bila sam očajna.

Suočavanje sa beznačajnošću vaših ambicija zahteva neku vrstu reakcije. Možete uživati u lažnoj slavi ako želite, nastaviti da pohađate takmičenja svaki vikend i pojavljivati se na selfijima sa nasmejanim početnicima, ubeđeni da ste zaista važni. Ili se možete pravdati pod izgovorom da menjate perspektivu – možda pokušati da smislite razloge zašto je baš vaša oblast od velikog kulturnog značaja, ili načine na koje se vaše veštine mogu primeniti u „stvarnom životu”. Kažu da debatovanje pomaže u intervjuima za posao – to je jedan naročito promašen primer. Ali, čak i ako biste ovim mogli objasniti zašto to radite, nikad ne biste mogli objasniti zašto je bitno da u tome uspete. Učešće u igri, bilo kakvoj igri, pruža vam nove načine posmatranja drugih. Pobeda vam samo pruža nove načine posmatranja sebe.

Uspeh ne dolazi iznutra; dodeljuju vam ga drugi ljudi, i drugi ljudi ga mogu i oduzeti. Delom sam zato prestala da se takmičim. Nisam želela da se odrekнем „toka”, tog savršenog, samoisključujućeg fokusa, ali nisam više htela ni da ga izvodim za poene. Akademski život mi je priredio maltene isti problem – razmišljala sam o stvarima tek onoliko duboko i temeljno koliko su to moje ocene zahtevale. Možda sam prestala da debatujem da bih videla da li još mogu da smislim nešto da kažem kad nema nagrada. I dalje radim na tome, u većoj ili manjoj meri.

Još primam pozive da sudim, a ponekad čak i da se takmičim. Teško je objasniti da odbijate ljude jer vas ove ponude ometaju u pokušajima da promenite perspektivu – ko me treba perspektiva u igri koja se igra vikendom? Zato umesto toga obično samo kažem kako „nisam slobodna”. Odbijam da budem uključena. Čak pokušavam da izgledam skromno. Uostalom, ništa u spoljnom svetu se nije promenilo kao posledica mog nagomilava-

nja priznanja u debatovanju. Nisam doprinela ničijem poimanju bilo čega, osim možda sopstvenom, i to tek delimično.

Ipak, uspela sam. Dobila sam sve što sam nameravala da dobijem. Hladno sam pobijala tuđe argumente. Pijuckala sam vodu čekajući kraj aplauza. Još ponekad osetim poriv da pripišem sva ostvarenja te godine svom besprekornom partneru ili, još gore, do broj sreći. Ali nemam više devetnaest godina; ne moram da se upinjem da drugima bude prijatno. Na kraju krajeva, to sam bila ja. Možda to ništa ne znači nikome drugom, ali i ne mora – u tome je suština. Bila sam broj jedan. Kao Brzi Edi, nema bolje od mene. A čak i ako me pobedite, i dalje sam najbolja.

(S engleskog prevela Mina Kokeza)